

Andrási Gábor:

Kondor Attila *Az emlékezés művészete* című kiállításához

Budapest Galéria Kiállítóháza, Bp. III., Lajos u. 158.

Artportal.hu 2012. 7. 4.

A kortárs művészetben tapasztalható szabad, alkalomhoz kötöten változó médiumhasználat hatással volt a hagyományos műfajokban dolgozó művészekre is.

Kétféle módon reagáltak arra a jelenségre, hogy újabban kollégáik egyre szélesebb köre mindig az adott koncepcióhoz (ahogy utóbb nevezték: projekthez) választ médiumot: ha kell festészetet, ha kell fotót, videót, animációt vagy akár háromdimenziós kifejezőeszközöket – és mindezek kombinációit.

Az egyik dacreakció volt: megpróbálták szakmai sovínizmussal körülhatárolni és „védeni” enklávéjukat. A hagyományra, a mesterségbeli tudásra és művészettörténeti tekintélyekre hivatkozva kívántak homogenizálni a nemes, önmagukból táplálkozó és önmagukért való műfajokat – mindenekelőtt a paragone-viták tradíciója alapján különösen nemesnek, kitüntetettnek képzelte festészetet.

A másik reakciót belátásnak, megértésnek nevezném. Annak a megértéséről van szó, hogy a festészetnek ma már nincsenek privilégiumai a többi – bármennyire is új keletű – kifejezőeszközzel szemben: a festészet műfajból médiummá lett; az egyik lehetséges, választható médiummá a sok között. Más szavakkal – pozitív megközelítésben – ez a belátás a festészet médiumtudatossága.

A médiumtudatosság reflektív viszony: a művész történeti konstrukciónak tekinti, és kritikai távolsággal kezeli az alkalmazott médiumot.

Mindez nem újdonság: már Marcel Duchamp számára sem volt magától értetődő a kép- (szobor-, rajz-) csinálás; ahogy a század derekán megfogalmazta: „kell, hogy (az efféle tevékenységnek, A. G.) valami iránya, irányultsága legyen.” És vele nagyjából egy időben Veszelszky Béla (hogy egy *par excellence* festőt idézzek) is „a művészet létjogosultságának kérdésességéről” beszélt. Azonban ami Duchamp és Veszelszky esetében és idején még revelatív és felforgató felismerésnek számított – vagyis a konceptuális töltésű, illetve a szellemi-teoretikus értelemben „megindokolandó” műtárgykészítés, például a képfestés – ma már a napi gyakorlat számára is kiindulópont: a reflektálatlan művészetcsinálás evidencia-jellege – legkésőbb a huszadik század végére – szertefoszlott.

Hasonló megfontolások állhattak Kondor Attila elhatározása háttérében is, amikor búcsút mondott a festészet műfaji pátozának és hűvösebbre fogta,

„deromantizálta” munkáit. Egy lépést tett hátra, hogy a szokásosnál távolabbról, illúziótlanabbul tekinthessen a festészet médiumára, és egy lépést tett előre, hogy a megszokottnál közelebbről vizsgálhassa meg a képalkotás természetét, a kép keletkezésének folyamatát. A festői-képi gondolkodás és analízise nemcsak a forma- és színeképződményeknek, a festészet belső életének megismerésére alkalmas, hanem egyféle világértelmezés is – ez közhely, de mégis csak kevesen gondolják végig ennek konzekvenciáit, és még kevesebben próbálják meg tudatosan is alkalmassá tenni festészetüket erre a konceptuális feladatra.

A mai konceptuális festészet nehézsége abban áll, hogy nem elég a festő – és a kortárs diskurzus – számára egyaránt releváns, kommunikálni kívánt „tartalmat” vagy „jelentést” bizonyos szakmai színvonalon elének állítania. Mindezt a már említett, reflektív képalkotás kontextusában kell tennie. Ez metodológiai probléma: a képnek meg kell mutatnia, fel kell tárnia azt az összetett folyamatot is, amiben elnyeri egyszeri, csak rá jellemző forma- és színegyüttállását. A képben vizuálisan megérthető formában ott kell lenniük nemcsak a képi gondolkodás eredményeinek, hanem indítékainak is: a szakmai tapasztalatoknak és példáknak, a mesterségbeli-technikai rutinnak, a környezeti inspirációknak, az irányított és az ösztönös formakeresésnek is.

Kondor Attila azzal kísérletezik – persze nem egyedül, hiszen csak egyetlen példát említve, hasonló célokat tűzött maga elé Birkás Ákos is – hogy a festészet médiumát a maga konceptuális összetettségében, mintegy „működés közben” láttassa, és ezzel alkalmassá tegye nemcsak a kommunikációra, hanem az önreflexióra is. A médium önreflexiója nyomán keletkezhet a kép és a festő között az éltető távolság, melyen át a közölni érdemes aktuális „tartalmak” és „jelentések” a festészetbe áramolhatnak.